

Tóra Petersen, sálarfrøðingur: - ERU IKKI KLAR UM KATASTROFA RAKAR

– Vit hava nógv frívillig fólk og nógvar instansir, sum rigga væl. Men skuldi onkur stór vanlukka hend, so eru vit ikki til reiðar at lofta fólki psyko-sosialt, sigur Tóra Petersen, ph.d í sálarfrøði.

BARBARA HOLM

Stórt norðurlendsk samstarvstoymið er í hesum døgum í gongd við at framleiða størri ritgerðir um sálarliga tilbúgving – ella psyko-sosiala tilbúgving, sum tað eitur á fakmáli. Tí hvussu tú loftar einum persóni, einum bólki ella einum samfelag eftir eina stóra vanluku er við til at definera, hvussu vanlukkurakt koma seg eftir hendingina.

Í Føroyum er tað Tóra Petersen, ph.d í sálarfrøði, sum umboðar okkum í altjóða samstarvinum. Hennara serøki er júst trauma og skelkar hjá fólki, eftir at tey hava verið fyri ógvusligari hending.

Hennara høvuðsboðskapur, nú vit skulu prátta um psyko-sosiala tilbúgving er, at vit mugu byrja við at raðfesta sálarliga heilsu eins høgt og vit gera kropsliga heilsu.

– Vit hava eldsálir innan hetta økið í Føroyum, og tað er teimum at takka, at vit yvirhøvur hava nakað sum eitur sálarlig tilbúgving, tá ið eitt hvørt hendir, sigur Tóra Petersen sum tað fyrsta.

Men tá ið tað er sagt, so er eitt sera umráðandi element í prátinum um psyko-sosiala tilbúgving, sum manglar í Føroyum.

– Vit hava ymisk fólk og ymiskar instansir, sum hava ábyrgdina av at hjálpa fólki sálarliga, um tey hava verið partur av onkrari ólukku ella vanlukku. Men hesi ymisku fólkinum hava ikki fingið

nakran myndugleika til at geva boð víðari í skipanini. Til dømis er eingin sálarlig-kreppuhjálptoymisleiðari, sum kann siga við lækna, sjúkrasystarar ella onnur, hvussu tey skulu fara við ella viðgera ein kreppuraktan persón. So spurningurin er, hvør av teimum uppiblandaðu í slíkari støðu hevur mandat til at taka stýringina, sigur Tóra Petersen.

Og tá ið eingin hevur leiðsluheimildir, so kann tað viðføra, at tað gongur út yvir tey kreppuraktu, og at vit spilla resursur upp á dupultfunktiónir.

Umráðandi at skapa tryggleika

Tá ið umræður kreppustøður av ymiskum slag, so er tað av allar størsta týðningi, at tryggleiki

verður skaptur rundan um tey kreppuraktu.

Í hesum høpinum verður í fyrstu atløgu tosa um átroðkandi kreppuhjálpt. Hetta er galdandi fyrsta døgnið ella tvey eftir kreppustøðuna.

– Í hesari perioduni er mest umráðandi at skapa tryggleika um tey kreppuraktu, sigur Tóra Petersen og við einari óhugsandi støðu í huga tosa vit víðari.

Sum dømi – eitt flogfar dettur niður í Vágum og fleiri hundrað eru beinleiðis ávirkað av hendingini.

– Í tí støðuni vildi eitt akut-tilbúgvingartoymi stovnað ein kreppudepil, har tey raktu kunnu fáa stuðul, troyst og vegleiðing umframt kunning leypandi. Tað

er umráðandi at kunna, eisini hóast einki nýtt er at frætta. Tí tað er við til at skapa tryggleika hjá kreppuraktum, greiðir Tóra Petersen frá.

Áður vóru tilmælini, at kreppurakt í hesari fasuni skuldu fáast at tosa um kenslur og lata seg upp um hendingina beinan vegin. Men hesum er man farin frá. Einamest tí, at í slíkum stórum bólum er ógvuliga ymiskt, hvussu fólk uppliva eina ógvusliga hending.

– Ístaðin er man farin at seta mestu orkuna inn á at stabilisera kreppurakt, skapa tryggleika rundan um tey og at dempa tær fysiologisku reaktiónirnar. Ikki við heilivági, men við at fáa tey at vera saman við fólki, sum geva teimum tryggleika, sigur Tóra Petersen.